

POSUDEK OPONENTA MAGISTERSKÉ PRÁCE

Téma diplomové práce: Sociálně etické aspekty Ježíšova Kázání na hoře

Jméno studenta: Jakub Ducháč

Vedoucí práce: Dr. Noemi Bravená

Popis a hodnocení práce:

Diplomová práce má 83 stran, včetně stran nečíslovaných: a) strana titulní s dvojjazyčným názvem; b) dvojjazyčná anotaci se soupisem klíčových slov; c) prohlášení a poděkování; d) desetinně tříděný obsah. V závěru je seznam použité literatury, celkem 28 položek. Vlastní stať má tři kapitoly (str. 12-78) + úvod a závěr. Poznámkový aparát tvoří 146 položek standardně pod čarou na stránce. Až na absenci jinojazyčného Summary jsou všechny formální náležitosti diplomové práce jsou splněny.

Práce pojatá jako kompilace podnětů z české literatury k reflexi Kázání na hoře (překvapivě schází Žilkův výklad – proč?) chce být založena na biblistice (student však nedefinuje, co tím myslí a od biblistiky soustavně odchází do spirituality), ale nasměrována do praktické teologie a spirituality. První část je literární úvod do Matoušova evangelia a Kázání na hoře (dále Mt 5,7). Přináší podněty (obecně známé technické informace o době, vzniku a autorovi), které však ve vlastní reflexi Mt 5,7 nejsou zužitkovány. Pro účely práce by stačilo heslovitě shrnout základní teze a odkázat na nějaký Úvod do NZ. Druhá kapitola práce je těžiště textu. Třetí kapitola jen informuje o jiných přístupech k Mt 5-7.

Vzhledem k úvodní manifestaci toho, že biblistika bude pevným základem této práce (9), je třeba upozornit že z biblistického hlediska má práce **vážné nedostatky**, jež bude třeba při obhajobě vysvětlit. Při rozboru Mt 5-7 nevěnuje student dílčím perikopám stejnou pozornost, ale nevede, podle jakého klíče se rozhodl některé texty analyzovat podrobněji (např. modlitbu Páně) a jiné (zejména zbytek Mt 6 a Mt 7) jen shrnout, neboli parafrázovat bez jakékoli reflexe jejich obsah (proč např. Mt 5,6 není vůbec vysvětleno?). Totéž platí i o pojmech v Mt 5-7 užívaných. Nereflektuje strukturu Mt 5-7, ani se nezamýšlí nad stavbou blahoslavenství tj. zda má jejich řazení nějaký význam, jak souvisí blahoslavenství se zaslíbením (po spojce „neboť“). U některých antitezí nepodniká ani analýzu výrazů, ani rozbor Ježíšovy interpretace, ani reflexi sociálně etických dopadů Ježíšova výroku. Při výkladu modlitby Páně student nezohledňuje instrukce k této modlitbě, tj. postoj k ní a její užívání. Nevysvětluje, proč pokládá kratší Lukášovu verzi za původnější. K novozákonním textů nemá student kritický přístup – např. za argument pro Ježíšův přístup neváhá užít list Galatským (44). Starozákonní i novozákonní citáty, které jsou uvedeny na podporu studentem prezentovaných názorů, nejsou reflektovány. Nadto texty Lv 16 a 23, které uvádí na podporu svých úvah o pústu, se vůbec o pústu nezmiňují. A spojitost Iz 58 s Ježíšovým učením o pústu není vysvětlena. Student o nich jen referuje. Není proto třeba je uvádět v textu práce (stačil by odkaz na ně, či je uvést v poznámce pod čarou). V tomto kontextu je chybou, že se student nezamýšlí nad Ježíšovým způsobem práce se Starým zákonem. Podobnou výtku zaslouží i práce se sekundární literaturou – student o názorech, které odpovídají jeho přístupu (alternativní víceméně neuvádí), jen referuje a celé je cituje (např. str. 46), aniž by se s nimi kriticky vyrovnal. U mnohých si lze klást otázku, zda je to literatura pro rozbor Mt 5-7 přiměřená (to platí nejen pro Ratzingera, ale i pro White, která není kritickým textem. Nadto s její tezí na str. 19 je třeba se nejprve vyrovnat). Práci se sekundární literaturou bych charakterizoval jako surfování. V souvislosti s výběrem literatury je třeba vznést námitku ohledně relevantnosti používání překladu B 21. Na základě čeho by tento překlad měl mít hodnotu autoritativního textu, jímž lze argumentovat? Jakou překladatelskou tradici reprezentuje? A proč jsou pominuty překlady s mnohem větší autoritou a déle v českém vykladačském prostředí zakořeněné, jako je např. překlad Žilkův, Petřů, Colův, Bognerův, i ten Jeruzalémský (známý u nás již dlouho před jeho českým vydáním) či Karafiátova revize

kralického znění? Student nepracuje s žádným standardním zahraničním komentářem. To jistě není na závadu, ale pro odbornou práci by bylo lepší věnovat se pouze české vykladačské škole (neužívat přeložené práce) a vyzdvihnout její specifika. Je třeba konstatovat, že student neprokázal zvládnutí metodiky rozboru textu, tj. schopnost samostatně s biblickým textem pracovat (vychází z dostupné české literatury).

Student neřeší pozici čtenáře – nekriticky ztotožňuje někdejšího Ježíšova posluchače s dnešním čtenářem. Není jasné, jak má čtenář k textu přistupovat. Zda má jen číst, nebo se má o něco snažit. Někde student své úvahy končí zmínkou o úžasu čtenáře. Má snad úžas být očekávanou reakcí? Jde o emotivní reakci, volní úsilí nebo racionální reflexi? Mohou Ježíšovy výroky působit na čtenáře samy svou vahou tak, že jej strhávají k očekávanému jednání? Nebo text Mt 5-7 obsahuje didaktický prvek a čtenář se má učit? Není záměrem Mt 5-7 předložit nerealizovatelné maximy a tím odhalit bídnou praxi posluchačů? Má se tedy čtenář nechat obvinít a pak třeba své viny vyznat Bohu?

Aby z ležérní formy studentova podání (viz procházky pod horou a úžlabinou s Ježíšem na horu /9/, nebo projít s Ježíšem dvě kapitoly /69/) nevznikl pocit, že si student z práce na Mt 5-7 či ze svého čtenáře dělá legraci, navrhuji, aby jeho práce byla doplněna o podtitul „Malá procházka s pár zastaveními u tohoto textu“, který sám v závěru o své práci použil (72). Z ní by pak bylo patrné, že student pracuje oblíbenou metodou volných asociací tu a tam doložených literaturou. Nelze se proto divit, že se student rychle zařadí mezi osvícenou elitu, které se dostalo toho pravého poznání, byť přízná, že má tendenci opovrhovat těmi, kdo nedostali poznání pravé cesty k Bohu (69-70).

Práce obsahuje i formální chyby: a) v Př 13,3 není žádné blahoslavenství (24); b) na str. 25.29.37.57.66 jsou gramatické chyby; c) teze, že řecké participium perfekta je odvozeno od podstatného jména (72).

Na druhou stranu je třeba ocenit nejen to, že se do studia biblistiky pustil student psychosociálního oboru, ale také to, že k textu Mt 5-7 přistupuje s úctou jako k autoritativní zprávě, se kterou má posluchač uvést do souladu svůj život (nikoli jen jako k literárnímu útvaru, který lze pomocí náležitých metod vydojit). Oceňuji také studentův zájem o spiritualitu. Je v celé práci patrný tak výrazně, že se práce měla spíše jmenovat Pokus o spirituální rozměr Kázání na hoře. Kdyby se tomuto tématu věnoval více než biblické analýze, nebo sociálně etickým aspektům (které jsou spíše jen nahozeny a někde uměle dovymyšleny – nikoli důkladně zpracovány), tedy kdyby veškeré své úsilí napřel na spirituální rozměr Mt 5-7, mohl by spoustu podnětů důkladněji promyslet a připravit práci mnohem konzistentnější.

S ohledem na to, že magisterskou práci připravil student, jehož oborem není biblistika, navrhuji, aby mu po přesvědčivé obhajobě byla vzhledem k závažným nedostatkům udělena známka 3.

V Praze, dne 15.7.2011

Jiří Beneš